Marcela Peneş

literatură pentru copii

clasa a

III

— A

LECTURI LITERARE

< clasa a III-a

Această lucrare este elaborată în conformitate cu noile programe şcolare pentru clasa a III-a aprobate prin ordin al ministrului nr. 5198.01.11.2004.

Lecturi literare clasa a III-a Marcela Peneş

Copyright © – Editura / (Nf!

Reproducerea integrală sau parţială a lucrării este posibilă numai cu acordul scris al Editurii Ana.

Editura /ÎNL

Bucureşti, sector 3

Str. Andrei Bârseanu nr. 14

O.P. 4 – CP. 54

Tel. /Fax: (021) 323 99 66 323 69 89 323 70 18

E-mail: officeedituraana.ro www.editura ana.ro

Redactor: Marcela Peneş

Referenţi:

Coperta:

Vasile Haş Antonia Mitu Anica Vladu

Vlad Alexandru Marinescu

ISBN 973 – 8072 – 92 – 1

Director: ec. Ana Ecaterina Pppescu

şâji Oyvafia (*ièna* x7\ndrei se întoarce de la şcoală împreună cu sora sa mai mică.

Cartea din vitrina librăriei

Marcela Peneş

Elena.

— Cum a fost, Elena, astăzi la şcoală?

— Foarte bine! Doamnei i-a plăcut foarte mult poezia pe care am recitat-o. Am spus-o aşa cum m-ai învăţat tu: rar şi cu intonaţie. Cred că le-a plăcut şi colegilor, că m-au aplaudat la sfârşit.

Dar la voi cum a fost?

— Mie mi-a plăcut foarte mult cum a prezentat colegul meu, Ionuţ, o carte pe care a citit-o. Tare mi-aş dori s-o citesc şi eu.

Cei doi copii trec acum prin dreptul librăriei. În fiecare zi poposesc o clipă în faţa vitrinei ca să vadă ce cărţi noi au mai apărut.

— Uite, Elena, aceasta este cartea, o vezi?

— Ce carte?

— Cum, ce carte, cartea despre care îţi povesteam. Vezi ce frumoasă este? Dar să vezi ce poveşti are! Este grozavă! Pe copertă este un căluţ înaripat… chiar povestea despre acest căluţ ne-a spus-o Ionuţ.

— Andrei, există căluţi înaripaţi?

— În poveşti există. Hai să mergem. Ştii că bunica se supără dacă întârziem.

Andrei mai aruncă o privire peste umăr, în colţul din dreapta vitrinei, apoi îşi vede de drum alături de Elena.

Dar iată că mama îi ajunge din urmă. Pornesc toţi spre casă bucuroşi.

— Am terminat treaba mai repede şi m-am grăbit să ajung acasă, le spune mama. Mâine e ziua ta, Andrei. Trebuie să prepar tortul. Copiii sar de bucurie.

În casă miroase a prăjituri. Cei doi copii se plimbă pe la uşă bucătăriei, dar n-au voie să vadă surprizele pregătite. Mama şi bunica au trebăluit până seara târziu.

Andrei a adormit cu gândul la ziua lui.

Noaptea a visat-o pe Zâna cu părul albăstriu. Se făcea că s-a lăsat dintr-un nor şi vorbea către el cu o carte în mână.

— Lată, Andrei, darul meu pentru tine!

Andrei a deschis ochii. Lumina zorilor năvălea prin fereastră. Ce zi minunată! Pe noptieră şedea cuminte un pachet cu o felicitare: La *mu\\i* ani, Andrei!

Băiatul a deschis pachetul şi ce să vezi? în el era *chiar* cartea din*'s/\tr\nă*.

— Zâna cu părul albăstriu mi-a adus-o! îţi mulţumesc, Zână!

— Să *creşti* mare, Andrei, i-a răspuns mama cu căldură.

Completaţi:

Fişă de lectură

T\nu lecturii:

Autorul

Personajele:

Timpul şi locul

Conţinutul pe scurt

Citate re\\nu te

Expresii

Minai Eminescu n sultan dintre aceia ce domnesc peste vreo limbă, Ce cu-a turmelor păşune, a ei patrie ş-o schimbă, La pământ dormea ţinându-şi căpătâi mâna cea dreaptă; Dară ochiu-nchis afară, înăuntru se deşteaptă.

Astfel ţară după ţară drum de glorie-i deschid… Pân în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid…

La un semn, un ţărm de altul, legând vas de vas, se leagă şi în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă; Ieniceri, copii de suflet al lui Allah şi spahii Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii; Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari… Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari, lată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băţ Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreţ:

— Ce vrei tu?

— Noi? Bună pace! Şi de n-o fi cu bănat. Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat.

La un semn deschisă-i calea şi s-apropie de cort Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.

— Tu eşti Mircea?

— Da-mpărate!

— Am venit să mi te-nchini, De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de sprini.

— Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit, Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit! Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierţi; Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne cerţi, Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale, Să ne dai un semn şi nouă de mila măriei-tale…

De-o fi una, de-o fi alta… Ce e scris şi pentru noi, Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război.

— Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândeşti că pot la întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?

O, tu nici visezi, bătrâne, câţi în cale mi s-au pus! Toată floarea cea vestită a întregului Apus, Tot ce stă în umbra crucii, împăraţi şi regi s-adună să dea piept cu uraganul ridicat de semilună. S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta, Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta, Fulgerele adunat-au contra fulgerului care în turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ şi mare. N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face, şi Apusul îşi împinse toate neamurile-ncoace; Pentru a crucii biruinţă se mişcară râuri-râuri, Ori din codrii răscolite,

ori stârnite din pustiuri; Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi, înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi, Se mişcau îngrozitoare ca păduri de lănci şi săbii, Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!… La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns ia să stea înainte-mi ca şi zidul neînvins. Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă, Cu o ură nempăcată mi-am şoptit atunci în barbă, Am jurat ca peste dânşii să trec falnic, fără păs, Din pristolul de la Roma să dau calului ovăz… Şi de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag? Şi, purtat de biruinţă, să mă-mpiedic de-un moşneag?

— De-un moşneag, da, împărate, căci moşneagul ce priveşti Nu e om de rând, el este domnul Ţării Româneşti!

Eu nu ţi-aş dori vreodată să ajungi să ne cunoşti. Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti. După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe, Ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu a lui Istaspe; Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vreun pod, De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod; împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă.

Şi nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt.
Cum veniră, se făcură toţi o apă ş-un pământ.
Te făleşti că înainte-ţi răsturnat-ai valvârtej
Ostile leite-n zale de-mpăraţi şi de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ţi s-a pus?…
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier.
A credinţii biruinţă căta orice cavaler.
Eu? îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul…
Şi de-aceea tot ce mişcă-n ţara asta, râul, ramul.
Mi-e prieten numai mie, iară ţie duşman este.
Duşmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!
Şi abia plecă bătrânul… Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot şi de arme şi de bucium.
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase.
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreţii împlu câmpul şi roiesc după un semn
Şi în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn.

Pe copite iau în fugă faţa negrului pământ.
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt.
Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni.
Orizontu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni.
Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie…
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca şi leul în turbare.
Umbra morţii se întinde tot mai mare şi mai mare;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste.
Căci cuprinsă-i de pieire şi în faţă şi în coaste.
Căci se clatină rărite şiruri lungi de bătălie:
Cad asabii ca şi pâlcuri risipite pe câmpie.
În genunchi cădeau pedeştrii, colo caii se răstoarnă;
Când săgeţile în valuri care şuieră se toarnă
Şi-i lovesc în faţă-n spate, ca şi crivăţul şi gerul;
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul…
Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare.
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau *călării ca* un zid *înalt* de *sullt*), *Printre* cetele păgâne trec rupându-şi large *un\i*; *Risipite se-mprăştle a duşmanilor şiraguri*, şi gonind biruitoare tot veneau a ţării steaguri, la *potop* ce prăpădeşte, ca o mare tulburată – Peste-un ceas *păgânătatea* e ca pleva vânturată, Acea grindin-oţelită înspre Dunăre o mână, Iar în urma lor se-ntinde *falnic armia română*.
Pe când oastea se aşază, iată soarele *apune*.
Voind creştetele-nalte ale ţării să-ncunune
Cu un nimb de biruinţă; *fulger lung încremenit*
Mărgineşte munţii negri în întregul asfinţit.
Pân' ce *Izvorăsc* din veacuri stele una câte una
Şi din neguri, *dintre codri*, *tremurând s-arată luna*;
Doamna mărilor ş-a *nop\ÎI* varsă *linişte şi somn*.
Lângă cortu-l, *unul dintre fill falnicului domn*
Sta zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte.
S-o *trimită dragei* sale, de la Argeş mai departe:
„De din vale de Rovine
Grăim, *Doamnă*, *către* Tine.
Nu din gură, ci din carte.
Că ne eşti aşa departe.

Te-am *ruga*, *mări*, *ruga*
Să-mi trimiţi *prin cinewa*
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele.
Ochii cu sprâncenele;
Că şi eu trimite-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile.
Codrul şi cu ramurile.
Coiful-nalt cu penele.
Ochii cu sprâncenele.
Şi să ştii că-s sănătos.
Că, mulţămind lui Cristos
Te sărut, Doamnă, frumos".
Completaţi:
Fişă de lectură
Titlul lecturii Autorul
Personajele
Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt
Citate reţinute
Expresii
Revedere
Minai Eminescu

odrule, codruţule, Ce mai faci, drăguţule, Că de când nu ne-am văzut Multă vreme *au trecut* şi de când m-am depărtat, Multă lume

amâm biat.

— La eu fac ce fac demult, ama viscolu-l ascult, Crengile-mi rupându-le, Apele-astupându-le, Troienind *cărăr We* şi gonind cântările; Şi mai fac ce fac demult, Vara doina mi-o ascult Pe cărarea spre izvor Ce le-am dat-o tuturor, mplându-şi cofeile. Mi-o cântă femeile.

— Codrule cu râuri line, Vreme trece, vreme vine, Tu din tânăr precum eşti Tot mereu întinereşti.

— Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri
Că de-i vremea rea sau bună.
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Şi de-i vremea bună, rea.
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător.
Pe pământ rătăcitor.
Iar noi locului ne ţinem.
Cum am fost aşa rămânem:
Marea şi cu râurile.
Lumea cu pustiurile.
Luna şi cu soarele.
Codrul cu izvoarele.

Completaţi:

Fişă de lectură

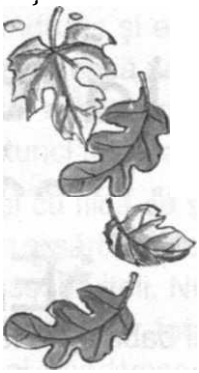

Titlul lecturii Autorul

Citate reţinute

Expresii

Fata babei şi fata moşneagului

Ion Creangă

Era odată un moşneag ş-o babă; şi moşneagul avea o fată şi baba iar o fată. Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă; dar, pentru că era „fata mamei" se alinta cum s-alintă cioara-n laţ, lăsând tot greul pe fata moşneagului. Fata moşneagului era însă frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă. Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune şi frumoase. Dar această fată bună era oropsită şi de sora sa şi de mama cea vitrigă. Noroc de la Dumnezeu că era o fată robace şi răbdătoare; căci altfel ar fi fost vai ş-amar de pielea ei.

Fata moşneagului la deal, fata moşneagului la vale; ea după găteje prin pădure, ea cu tăbuieţul în spate la moară, ea în sfârşit în toate părţile după treabă. Cât era ziulica de mare, nu-şi mai strângea picioarele; dintr-o parte venea şi-n alta se ducea. Ş-apoi baba şi cu odorul de fiică-sa tot cârtitoare şi nemulţămitoare erau. Pentru babă, fata moşneagului era piatră de moară în casă; iar fata ei, busuioc de pus la icoane.

Când se duceau amândouă fetele în sat la şezătoare sara, fata moşneagului nu se încurca, ci

torcea câte un ciur plin de fuse; iar fata babei îndruga şi ea cu mare ce câte-un fus; ş-apoi când veneau amândouă fetele acasă noaptea târziu, fata babei sărea iute peste pârleaz şi zicea fetei moşneagului să-i deie ciurul cu fusele, ca să-i ţie până va sări şi ea. Atunci fata babei, vicleană cum era, lua ciurul şi fuga în casă la babă şi la moşneag, spunând că ea a tors acele fuse. În zadar fata moşneagului spune în urmă că acela este. lucrul mânelor sale; căci îndată o apucau de obraz baba şi cu fiică-sa şi trebuia numaidecât să rămâie pe-a lor. Când venea duminica şi sărbătorile, fata babei era împopoţată şi netezită pe cap, de parc-o linsese viţeii. Nu era joc, nu era clacă în sat, la care să nu se ducă fata babei, iar fata moşneagului era oprită cu asprime de la toate aceste. Ş-apoi, când venea moşneagul de pe unde era dus, gura babei umbla cum umbla meliţa: că fata lui nu ascultă, că-i uşernică, că-i leneşă, că-i soiu rău… că-i laie, că-i bălaie, şi… că s-o alunge de la casă, s-o trimită la slujbă, unde ştie, că nu-i de chip s-o mai ţie; pentru că poate să înnărăvească şi pe fata ei.

Moşneagul fiind un gură-cască, sau cum îţi vre să-i ziceţi, se uita în coarnele ei şi ce-i spunea ea sfânt era. Din inimă, bietul moşneag

poate c-ar fi zis câte ceva, dar acum apucase a cânta găina la casa lui şi cucoşul nu mai avea nicio trecere. Ş-apoi, ia să-l fi pus păcatul să se întreacă cu didiochiul; căci baba şi cu fiică-sa îl umpleau de bogdaprosti.

Într-una din zile, moşneagul, fiind foarte amărât de câte-i spunea baba, chemă fata şi-i zise:

— Draga tatii, iaca ce-mi spune mă-ta de tine! că n-o asculţi, că eşti rea de gură şi înnărăvită şi că nu este de chip să mai stai la casa mea; de aceea du-te şi tu încotro te-a îndrepta Dumnezeu, ca să nu se mai facă atâta gâlceava la casa asta din pricina ta. Dar te sfătuiesc ca un tată ce-ţi sunt, că orişiunde te-i duce, să fii supusă, blajină şi harnică; căci la casa mea tot ai dus-o cum ai dus-o, c-a mai fost şi mila părintească la mijloc… dar prin străini, Dumnezeu ştie peste ce soi de sămânţă de oameni îi da, şi nu ţi-or putea răbda câte ţi-am răbdat noi.

Atunci biata fată, văzând că baba cu fiică-sa voiesc cu orice chip s-o alunge, sărută mâna tătâne-său şi cu lacrămi în ochi porneşte în toată lumea, depărtându-se de casa părintească fără nicio nădejde de întoarcere!

Şi merse ea cât merse pe un drum, pană ce din întâmplare îi ieşi în cale o căţăluşă, bolnavă ca vai de capul ei, şi slabă de-i numărai coastele. Şi cum văzu pe fată, îi zise:

— Fată frumoasă şi harnică fie-ţi milă de mine şi mă grijeşte, că ţi-oi prinde şi eu bine vreodată. Atunci fetei i se făcu milă, şi luând căţăluşa o spălă ş-o griji foarte bine. Apoi o lăsă acolo şi-şi căută de drum, mulţămită fiind în suflet că a putut săvârşi o faptă bună.

Nu merse ea tocmai mult şi numai iaca ce vede un păr frumos şi înflorit, dar plin de omizi în toate părţile. Părul, cum vede pe fată, zice:

— Fată frumoasă şi harnică, ghjeşte-mă şi curăţă-mă de omizi, că ţi-oi prinde şi eu bine vreodată.

Fata, harnică cum era, curaţi părul de uscături şi de omizi cu mare îngrijire şi apoi se tot duse înainte să-şi caute stăpân. Şi, mergând ea mai departe, numai iaca ce vede o fântână mâlită şi părăsită. Fântâna atunci zise:

— Fată frumoasă şi harnică, îngrijeşte-mă, că ţi-oi prinde şi eu bine vreodată.

Fata răneşte fântâna ş-o grijeşte foarte bine. Apoi o lasă şi-şi caută de drum. Şi tot mergând mai departe, numai iaca ce dă de-un cuptor nelipit şi mai-mai să se risipească. Cuptiorul, cum vede pe fată,

zise:

— Fată frumoasă şi harnică, lipeşte-mă şi ghjeşte-mă, că poate ţi-oi prinde şi eu bine vreodată.

Fata care ştia că de făcut treabă nu mai cade coada nimănui, îşi suflecă mânicile, calcă lut şi lipi cuptiorul, îl humui şi-l griji, de-ţi era mai mare dragul să-l priveşti. Apoi îşi spălă frumuşel mâinile de lut şi porni iarăşi la drum.

Şi mergând ea acum şi zi şi noapte, nu ştiu ce făcu că se rătăci. Cu toate aceste, nu-şi pierdu nădejdea în Dumnezeu, ci merse tot înainte, pană ce, într-una din zile, des-dimineaţă, trecând printr-un codru întunecos, dă de-o poiană foarte frumoasă, şi în poiană vede o căsuţă umbrită de nişte lozii pletoase. Şi când s-apropie de acea casă, numai iaca o babă întâmpină pe fată cu blândeţe şi-i zise:

— Da' ce cauţi prin aceste locuri, copilă, şi cine eşti?

— Cine să fiu, mătuşă? ta, o fată săracă, fără mamă şi fără tată, pot zice; şi numai Cel-de-sus ştie câte am tras de când mama care m-a făcut a pus mâinile pe piept! Stăpân caut, şi necunoscând pe nime şi umblând din loc în loc, m-am rătăcit. Dumnezeu însă m-a povăţuit de am nimerit la casa dumitale şi te rog să-mi dai sălăşluire!

— Sărmană fată! zise bătrâna. Cu adevărat numai Dumnezeu te-a îndreptat la mine şi te-a scăpat de primejdii. Eu sunt sfânta Duminică. Slujeşte la mine astăzi şi fii încredinţată că mâne n-ai să ieşi cu mâinile goale de la casa mea.

— Bine, măicuţă, dar nu ştiu ce trebi am să fac.

— La să-mi l-ai copilaşii, care dorm acum, şi să-i hrăneşti, apoi să-mi faci bucate, şi când m-oi întoarce eu de la biserică, să le găsesc nici reci, nici fierbinţi, ci cum îs mai bune de mâncat.

Şi cum zice, bătrâna porneşte la biserică, iară fata suflecă mânicile şi s-apucă de treabă. Întâi şi-ntâi face lăutoare, apoi iese afară şi începe a striga:

— Copii, copii, copii! Veniţi la mama să vă laie!

Şi când se uită fata, ce să vadă? Ograda se umpluse şi pădurea fojgăia de-o mulţime de balauri şi de tot soiul de jivine mici şi mari! însă tare în credinţă şi cu nădejdea la Dumnezeu, fata nu se sparie; ci le ia pe câte una şi le dă şi le îngrijeşte, cât nu se poate mai bine. Apoi s-apucă de făcut bucate, şi când a venit sfânta Duminică de la biserică şi a văzut copiii lăuţi frumos şi toate trebile bine făcute, s-a umplut de bucurie. Şi după ce a şezut la masă, a zis fetei să se suie în pod şi să-şi aleagă de acolo o ladă care a vre ea şi să şi-o ieie ca simbrie, dar să n-o deschidă pân-acasă la tată-său. Fata se suie în pod şi vede o mulţime de lăzi: unele mai vechi şi mai urâte, altele mai noi şi mai frumoase. Ea însă, nefiind lacomă, ş-alege pe cea mai veche şi mai urâtă dintre toate. Şi când se dă cu dânsa jos, sfânta Duminica cam încreţeşte din sprâncene, dar n-are încotro, ci binecuvântează pe fată, care îşi le lada în spate şi se întoarnă spre casa părintească cu bucurie, tot pe drumul pe unde venise.

Când pe drum, iaca cuptiorul grijit de dânsa era plin de plăcinte crescute şi rumenite… Şi mănâncă fata la plăcinte şi mănâncă hăt bine; apoi îşi mai le câteva la drum şi porneşte.

Când, mai încolo, numai iaca fântâna grijită de dânsa era plină până-n gură cu apă limpede cum îi lacrima, dulce şi rece cum îi gheaţa. Şi pe colacul fântânii erau două pahare de argint, cu care a băut la apă până s-a răcorit. Apoi a luat paharele cu sine şi a pornit înainte.

Şi mergând mai departe, iaca părul grijit de dânsa era încărcat cu pere, galbene ca ceara, de coapte ce erau, şi dulci ca mierea. Părul, văzând pe fată, ş-a plecat crengile-n jos; şi ea a mâncat la pere şi şi-a luat la drum câte i-a trebuit.

De acolo mergând mai departe, iaca se întâlneşte şi cu căţeluşa, care acum era voinică şi frumoasă, iară la gât purta o salbă de galbeni, pe care a dat-o fetei ca mulţămită pentru că a căutat-o la boală. Şi de aici fata, tot mergând înainte, a ajuns acasă la tată-său. Moşneagul, când a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi şi inima de bucurie. Fata atunci scoate salba şi paharele cele de argint şi le dă tătâne-său; apoi deschizând lada împreună, nenumărate herghelii de cai, cirezi de vite şi turme de oi ies din ea, încât moşneagul pe loc a întinerit, văzând atâtea bogăţii! fără baba a rămas opărită şi nu ştia ce să facă de ciudă.

Fata babei atunci ş-a luat inima-n dinţi şi a zis:

— Las, mamă, că nu-i prădată lumea de bogăţii; mă duc să-ţi

aduc eu şi mai multe.

Şi cum zice, porneşte cu ciudă, trăsnind şi plesnind. Merge şi ea cât merge, tot pe acest drum, pe unde fusese fata moşneagului; se întâlneşte şi ea cu căţeluşa cea slabă şi bolnavă; dă şi ea de părul cel ticsit de omizi, de fântâna cea mâlită şi seacă şi părăsită, de cuptiorul cel nelipit şi aproape să se risipească. Dar când o roagă şi căţeluşa, şi părul, şi fântâna, şi cuptiorul, ca să îngrijească de dânsele, ea le răspunde cu ciudă şi în bătaie de joc:

— Da' cum nu! că nu mi-oi feşteli eu mânuţele tătucuţii şi a mămucuţii! Multe slugi aţi avut ca mine?

Atunci, cu toate, ştiind că mai uşor ar putea căpăta cineva lapte de la o vacă stearpă decât să se îndatorească o fată alintată şi leneşă, au lăsat-o să-şi urmeze drumul în pace şi n-au mai cerut de la dânsa niciun ajutor. Şi mergând ea tot înainte, a ajuns apoi şi ea la sfânta Duminică; dar şi aici s-a purtat tot hursuz, cu obrăznicie şi prosteşte. În loc să facă bucatele bune şi potrivite şi să taie copiii sfintei Duminici, cum i-a lăut fata moşneagului de bine, ea i-o opărit pe toţi, de ţipau şi fugeau nebuni de usturime şi de durere. Apoi bucatele le-a făcut afumate, arse şi sleite, de nu mai era de chip să le poate lua cineva în gură… Şi când a venit sfânta Duminică de la biserică, ş-a pus mâinile-n cap de ceea ce a găsit acasă. Dar sfânta Duminică, blândă şi îngăduitoare, n-a avut să-şi puie mintea c-o sturiubatecă şi c-o leneşă de fată ca aceasta; ci i-a spus să se suie în pod, să-şi aleagă de acolo o ladă, care i-a plăcea, şi să se ducă în plata lui Dumnezeu. Fata atunci s-a suit şi şi-a ales lada cea mai nouă şi mai

frumoasă, căci îi plăcea să ieie cât de mult şi ce-i mai bun şi mai frumos, dar să facă slujbă bună nu-i plăcea. Apoi, cum se dă jos din pod cu lada, nu se mai duce să-şi ieie ziua bună şi binecuvântare de la sfânta Duminică, ci porneşte ca de la o casă pustie şi se tot duce înainte. Şi mergea de-i pârâiau călcâiele de frică să nu se răzgândească sfânta Duminică, să pornească după dânsa, s-o ajungă şi să-i ieie lada.

Şi când ajunge la cuptior, frumoase plăcinte erau într-însul! Dar când s-apropie să ieie dintr-însele şi să-şi prindă pofta, focul o arde şi nu poate lua. La fântână aşijderea: păhăruţele de argint, nu-i vorbă, erau, şi fântâna plină cu apă până-n gură; dar când a vrut fata să puie mâna pe pahar şi să ieie apă, paharele pe loc s-au cufundat, apa din fântână într-o clipă a secat şi fata de sete s-a uscat!… Când prin dreptul părului, nu-i vorbă, că parcă era bătut cu lopata de pere mult ce avea, dar credeţi c-a avut fata parte să guste vreo una? Nu, căci părul s-a făcut de o mie de ori mai nalt de cum era, de-i ajunsese crengile în nouri. Şi-atunci… scobeşte-te, fata babei, în dinţi! Mergând mai înainte cu căţăluşa încă s-a întâlnit; salbă de galbeni avea şi acum la gât; dar când a vrut fata să i-o ieie, căţăluşa a muşcat-o, de i-a rupt degetele şi n-a lăsat-o să puie mâna pe dânsa. Îşi muşca fata acum degeţelele mămucuţii şi ale tătucuţii de ciudă şi de ruşine, dar n-avea ce face.

În sfârşit, cu mare ce a ajuns ea şi acasă la mă-sa, dar şi aici nu le-au ţicnit bogăţia. Căci deschizând lada, o mulţime de balauri au ieşit dintr-însa şi pe loc au mâncat pe babă cu fată cu tot, de parcă n-au mai fost pe lumea asta, şi-apoi s-au făcut balaurii nevăzuţi cu ladă cu tot.

Iar moşneagul a rămas liniştit din partea babei, şi avea nenumărate bogăţii. El a măritat pe fiică-sa după un om bun şi harnic. Cucoşii cântau acum pe stâlpii porţilor, în prag şi în toate părţile; iar găinile nu mai cântau cucoşeşte la casa moşneagului, să mai facă a rău, c-apoi atunci nici zile multe nu mai aveau. Numai atâta, că moşneagul a rămas pleşuv şi spetit, de mult ce-l netezise baba pe cap şi de cercat în spatele lui cu cociorva, dacă-i copt mălaiul.

Completaţi:
Titlul lecturii Autorul

Personajele
Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt
Fişă de lectură

Expresii
Cinci pani

Ion Creangă li/oi oameni, cunoscuţi unul cu altul, călătoreau odată, vara, pe un drum. Unul avea în traista sa trei pâni şi celălalt două pâni. De la o vreme, fiindu-le foame, poposesc la umbra unei răchiţi pletoase, lângă o fântână cu ciutură; scoate fiecare pânile ce avea şi se pun să mănânce împreună, ca să aibă mai mare poftă de mâncare.

Tocmai când scoaseră pânile din traiste, iaca un al treilea drumeţ, necunoscut, îi ajunge din urmă şi se opreşte lângă dânşii, dându-le ziua bună. Apoi se roagă să-i deie şi lui ceva de mâncare, căci e tare flămând şi n-are nimica merinde la dânsul, nici de unde cumpăra.

— Poftim, om bun, de-i ospăta împreună cu noi, ziseră cei doi drumeţi călătorului străin; căci, mila Domnului! unde mănâncă doi, mai poate mânca şi al treilea.

Călătorul străin, flămând cum era, nemaiaşteptând multă poftire, se aşează jos lângă cei doi şi încep a mânca cu toţii la pâne goală şi a be apă rece din fântână, căci altă udătură nu aveau. Şi mănâncă ei la un loc tustrei, şi mănâncă, pană ce gătesc de mâncat toate cele cinci pâni, de parcă n-au mai fost.

După ce au mântuit de mâncat, călătorul străin scoate cinci lei din pungă şi-i dă, din întâmplare, celui ce avusese trei pâni, zicând:

— Primiţi, vă rog, oameni buni, această mică mulţămită de la mine, pentru că mi-aţi dat de mâncare la nevoie. Veţi cinsti mai încolo câte un pahar de vin sau veţi face cu banii ce veţi pofti. Nu sunt vrednic

să vă mulţumesc de binele ce mi-aţi făcut, căci nu vedeam lumea înaintea ochilor de flămând ce eram.

Cei doi nu prea voiau să primească, dar după multă stătuinţă din partea celui al treilea au primit. De la o vreme, călătorul străin şi-a luat ziua bună de la cei doi şi apoi şi-a căutat de drum. Ceilalţi mai rămân oleacă sub răchită, la umbră, să se odihnească bucatele. Şi din vorbă în vorbă, cel ce avuse trei pâni dă doi lei celui cu două pâni, zicând:

— Ţine, frate, partea dumitale, şi fă ce vrei cu dânsa. Ai avut două pâni întregi, doi lei ţi se cuvin. Şi mie îmi opresc trei lei, fiindc-am avut trei pâni întregi şi tot ca ale tale de mari, după cum ştii.

— Cum aşa? zise celălalt cu dispreţ: pentru ce numai doi lei şi nu doi şi jumătate, partea dreaptă ce ni se cuvine fiecăruia? Omul putea să nu deie nimic, şi atunci cum rămânea?

— Cum să rămâie? zise cel cu trei pâni; atunci aş fi avut eu pomană pentru partea ce mi se cuvine de la trei pâni, iar tu, de la două, şi pace bună! Acum însă, noi am mâncat degeaba, şi banii pentru pâne îi avem în pungă cu prisos: eu trei lei şi tu doi lei, fiecare după numărul panilor ce am avut. Mai dreaptă împărţeală decât aceasta nu cred că se mai poate nici la Dumnezeu sfântul.

— Ba nu, prietene, zise cel cu două pâni. Eu nu mai ţin că mi-ai făcut parte dreaptă. Haide să ne judecăm, şi, cum a zice judecata, aşa să rămâie.

— Haide şi la judecată, zise celălalt, dacă nu te mulţămeşti. Cred că şi judecata are să-mi găsească *dreptate*, deşi nu m-am târât prin judecăţi, de când sunt.

Şi aşa, pornesc ei la drum, cu hotărârea să se judece. Şi cum ajung într-un loc unde era judecătorie, se înfăţoşează înaintea judecătorului şi încep a spune împrejurarea din capăt, pe rând fiecare: cum a venit întâmplarea de au călătorit împreună, de au stat la masă împreună, câte pâni a avut fiecare, cum a mâncat drumeţul cel străin la masa lor, deopotrivă cu dânşii, cum le-a dat cinci lei drept mulţămită şi cum cel cu trei pâni a găsit cu cale să-i împartă.

Judecătorul, după ce-i ascultă pe amândoi cu luare-aminte, zise celui cu două pâni:

— Şi nu eşti mulţămit cu împărţeala ce s-a făcut, omule?

— Nu, domnule judecător, zise nemulţămitul; noi n-am avut de gând să luăm plată de la drumeţul străin pentru mâncarea ce i-am dat: dar dac-a venit întâmplarea de – aşa, apoi trebuie să împărţim drept în

două ceea ce ne-a dăruit oaspetele nostru. Aşa cred eu că ar fi cu cale, când e vorba de dreptate.

— Dacă e vorba de dreptate, zise judecătorul, apoi fă bine de înapoieşte un leu istuilalt, care spui c-a avut trei pâni.

— De asta chiar mă cuprinde mirare, domnule judecător, zise nemulţămitul cu îndrăzneală. Eu am venit înaintea judecăţii să capăt dreptate şi văd că dumneata, care ştii legile, mai rău mă scufunzi. De a fi să fie tot aşa şi judecata dinaintea lui Dumnezeu, apoi vai de lume!

— Aşa ţi se pare dumitale, zise judecătorul liniştit, dar ia să vezi că nu-i aşa. Ai avut dumneata două pâni?

— Da, domnule judecător, două am avut.

— Tovarăşul dumitale avut-a trei pâni?

— Da, domnule judecător, trei a avut.

— Udătură ceva avut-aţi vreunul?

— Nimic, domnule judecător, numai pâne goală şi apă race din fântână, fie de sufletul cui a făcut-o acolo în calea trecătorilor.

— Dinioarea, parcă singur mi-ai spus, zise judecătorul, că aţi mâncat toţi trei ca unul de mult; aşa este?

— Aşa este, domnule judecător.

— Acum, ia să statornicim rânduiala următoare, ca să se poată şti hotărât care câtă pâne a mâncat. Să zicem că s-a tăiat fiecare pâne în câte trei bucăţi deopotrivă de mari; câte bucăţi ai fi avut dumneata, care spui că avuşi două pâni?

— Şase bucăţi aş fi avut, domnule judecător.

— Dar tovarăşul dumitale, care spui că avu trei pâni?

— Nouă bucăţi ar fi avut, domnule judecător.

— Acum, câte fac la un loc: şase bucăţi şi cu nouă bucăţi?

— Cincisprezece bucăţi, domnule judecător.

— Câţi oameni aţi mâncat aceste cincisprezece bucăţi de pâine?

— Trei oameni, domnule judecător.

— Bun! Câte bucăţi vin de fiecare om?

— Câte cinci bucăţi, domnule judecător.

— Acum, ţii minte câte bucăţi ai fi avut dumneata?

— Şase bucăţi, domnule judecător.

— Dar de mâncat, câte ai mâncat dumneata?

— Cinci bucăţi, domnule judecător.

— Şi câte ţi-au mai rămas de întrecut?

— Numai o bucată, domnule judecător.

— Acum să stăm aici în ceea ce te priveşte pe dumneata, şi să luăm pe instalalt la rând. Ţii minte câte bucăţi de pâine ar fi avut tovarăşul dumitale?

— Nouă bucăţi, domnule judecător.

— Şi câte a mâncat el din toate?

— Cinci bucăţi, ca şi mine, domnule judecător.

— Dar de întrecut, câte i-au mai rămas?

— Patru bucăţi, domnule judecător.

— Bun! ta, acuşi avem să ne înţelegem cât se poate de bine. Vra să zică, dumneata ai avut numai o bucată de întrecut, iar tovarăşul dumitale, patru bucăţi; acum o bucată de pâine rămasă de la dumneata şi cu patru bucăţi de la instalalt, fac la un loc cinci bucăţi?

— Taman cinci, domnule judecător.

— Este adevărat că aceste cinci bucăţi de pâine le-a mâncat oaspetele dumneavoastră, care spui că v-a dat cinci lei drept mulţămită?

— Adevărat este, domnule judecător.

— Aşadar, dumitale ţi se cuvine numai un leu, fiindcă numai o bucată de pâine ai avut de întrecut şi aceasta ca şi cum ai fi avut-o de vânzare, deoarece aţi primit bani de la oaspetele dumneavoastră. Iar tovarăşului dumitale i se cuvin patru lei, fiindcă patru bucăţi de pâine a avut de întrecut. Acum dară, fă bine de înapoieşte un leu tovarăşului dumitale. Şi dacă te crezi nedreptăţit, du-te şi la Dumnezeu, şi las dacă ţi-a face şi el judecată mai dreaptă decât aceasta.

Cel cu două pâni, văzând că nu mai are încotro şovăi, înapoieşte un leu tovarăşului său, cam cu părere de rău, şi pleacă ruşinat.

Cel cu trei pâni însă, uimit de aşa judecată, mulţămeşte judecătorului, şi apoi iese, zicând cu mirare:

— Dac-ar fi pretutindene tot asemenea judecători ce nu iubesc a îi cânta cucul din faţă… cei ce n-au dreptate n-ar mai năzui în veci şi-n pururea la judecată.

Corciogarii, porecliţi şi apărători, nemaiavând chip de traiu numai din minciuni, sau s-ar apuca de muncă, sau ar trebui, în toată viaţa lor, să tragă dracul de coadă…

Iar societatea bună ar rămâne nebântuită.

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii Autorul

Personajele
Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt
Citate reţinute
Expresii

Amintiri din copilărie

Ion Creangă părintele Ioan de sub deal, Doamne, ce om vrednic şi cu bunătate mai era! Prin îndemnul său, ce mai de pomi s-au pus în ţintirim, care era îngrădit cu zăplaz de bârne, streşinit cu şindilă şi ce chilie durată s-a făcut la poarta bisericii pentru şcoală. Ş-apoi să fi văzut pe neobositul părinte cum umbla prin sat din casă în casă, împreună cu bădiţa Vasile a Mioarei, dascălul bisericii, un holteiu zdravăn, frumos şi voinic, şi sfătuia pe oameni să-şi deie copiii la învăţătură. Şi unde nu s-au adunat o mulţime de băieţi şi fete la şcoală, între care eram şi eu, un băiet prizărit, ruşinos şi fricos şi de umbra mea.

Şi cea dintâi şcolăriţă a fost însăşi Smărăndiţa popii, o zgâtie de copilă ageră la minte şi aşa de silitoare, de întrecea mai pe toţi băieţii şi din carte, dar şi din nebunii. Însă părintele mai în toată ziua da pe la şcoală şi vedea ce se petrece… Şi ne pomenim într-una din zile că părintele vine la şcoală şi ne aduce un scaun nou şi lung, şi, după ce-a întrebat pe dascăl care cum ne purtăm, a stat puţin pe gânduri, apoi a pus nume scaunului „Calul Bălan” şi l-a lăsat în şcoală.

În altă zi ne trezim că iar vine părintele la şcoală, cu moş Fotea, cojocarul satului, care ne aduce dar de şcoală nouă un drăguţ de biciuşor de curele, împletit frumos; şi părintele îi pune nume „Sfântul Nicolai”, după cum este şi hramul bisericii din Humuleşti… Apoi poftеşte pe moş Fotea, că, dacă i-or mai pica ceva curele bune, să mai facă aşa din când în când câte unul, şi ceva mai grosuţ dacă se poate…

Bădiţa Vasile a zâmbit atunci, iară noi şcolarii am rămas cu ochii holbaţi unii la alţii. Şi a pus părintele pravilă şi a zis că în toată sâmbăta să se procitească băieţii şi fetele, adică să asculte dascălul pe fiecare de tot ce a învăţat peste săptămână; şi câte greşeli va face să i le însemne cu cărbune pe ceva, iar la urma urmelor, de fiecare greşeală să-i ardă şcolarului câte un sfânt Nicolai. Atunci copila părintelui, cum era sprinţară şi plină de incuri, a bufnit de râs. Păcatul ei, sărmana!

— La poftim de încalecă pe Bălan, jupânească! zise părintele, de tot posomorât, să facem pocinog sfântului Nicolai cel din cui. Şi cu toată stăruinţa lui moş Fotea şi a lui bădiţa Vasile, Smărăndiţa a mâncat papara, şi pe urmă şedea cu mâinile la ochi şi plângea ca o mireasă, de sărea cămeşa de pe dânsa. Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniţi. Iar părintele, ba azi, ba mâne, aducând pitaci şi colaci din biserică, a împărţit la fiecare.de ne-a îmblânzit, şi treaba mergea strună; băieţii schimbau tabla în toate zilele şi sâmbăta procitanie.

Nu trece mult după asta, şi-ntr-o zi, prin luna lui maiu, aproape de

Moşi, îndeamnă păcatul pe bădiţa Vasile tântul, că mai bine nu i-oi zice, să puie pe unul, Nic-a lui Costache, să mă procitească. Nică, băiet mai mare şi înaintat în învăţătură pană la genunchiul broaştei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiţei popei, căreia, cu toată părerea mea de rău, i-am tras într-o zi o bleandă pentru că nu-mi da pace să prind muşte… Şi Nică începe să mă asculte; şi mă ascultă el, şi mă ascultă, şi unde nu s-apucă de însemnat la greşele cu ghiotura pe o draniţă: una, două, trei, pană la douăzeci şi nouă. „Măi!!! s-a trecut de şagă, zic eu, în gândul meu; încă nu m-a gătit de ascultat şi câte au să mai fie!…” Şi unde n-a început de mi se face negru pe dinaintea ochilor şi a tremura de mânios… Ei, ei! acu-i acu! „Ce-i de făcut, măi Nică?” îmi zic eu, în mine. Şi mă uitam pe furiş la uşa mântuirii şi tot scăpăram din picioare, aşteptând cu neastâmpăr să vie un lainic de şcolar de afară, căci era poruncă să nu ieşim câte doi deodată; şi-mi crăpa măseaua-n gură când vedeam că nu mai vine, să mă scutesc de călăria lui Bălan şi de blagoslovenia lui Nicolai, făcătorul de vânătăi. Dar adevăratul sfânt Nicolai se vede că a ştiut de ştirea mea, că numai iaca ce intră afurisitul de băiet în şcoală. Atunci eu, cu voie, fără voie, plec spre uşă, ies răpede şi nu mă mai încurc primprejurul şcolii, ci o ieu la sănătoasa spre casă. Şi când mă uit înapoi, doi hojmalăi se şi luase după mine; şi unde nu încep a fugi de-mi scăpărau picioarele; şi trec pe lângă casa noastră, şi

nu întru acasă, ci cotigesc în stânga şi intru în ograda unui megieş al nostru; şi din ogradă în ocol, şi din ocol în grădina cu păpuşoi, care erau chiar atunci greşiţi de al doilea, şi băieţii după mine! Şi, pană să mă ajungă, eu, de frică, cine ştie cum, am izbutit de m-am îngropat în ţărnă, la rădăcina unui păpuşoiu. Şi Nic-a lui Costache, duşmanul meu, şi cu Toader a Catincăi, alt hojmalău, au trecut pe lângă mine vorbind cu mare ciudă; şi se vede că i-a orbit Dumnezeu de nu m-au putut găbui. Şi de la o vreme, nemaiauzind nicio foşnitură de păpuşoi, nicio scurmătură de găină, am ţâşnit odată cu ţărna-n cap şi tiva la mama acasă; şi am început a-i spune cu lacrimi că nu mă mai duc la şcoală, măcar să ştiu bine că m-or omorî.

A doua zi însă a venit părintele pe la noi, s-a înţeles cu tata, m-au luat ei cu binişorul şi m-au dus iar la şcoală. „Că dă, e păcat să rămâi fără leac de învăţătură – zicea părintele – poate că te faci şi popă, aici, la biserica Sfântul Nicolai, că eu pentru voi mă strădănuiesc. Am o singură fată ş-oi vede eu pe cine mi-oi alege de ginere".

Hei, hei! când aud eu de popă şi de Smărăndiţa popei, las muştele în pace şi-mi ieu alte gânduri, alte măsuri; încep a mă da şi la scris, şi la făcut cădelniţa în biserică, şi la ţinut isonul, de parcă eram băiet. Şi părintele mă le la dragoste, şi Smărăndiţa începe din când în când a mă fura cu ochiul, şi bădiţa Vasile mă pune să ascult pe alţii, şi altă făină se macină acum la moară. Nic-a lui Costache, cel răguşit, balcâz şi răutăcios, nu mai avea stăpânire asupra mea.

Şi când învăţam eu la şcoală, mama învăţa cu mine acasă şi citea acum la ceaslov, la psaltire şi *Alexandria*, mai bine decât mine, şi se bucura grozav când vedea că mă trag la carte.

Mama însă era în stare să toarcă-n furcă şi să învăţ: – Aşa a fi, n-a fi aşa – zise mama – vreau să-mi fac băietul popă, ce ai tu?

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii :

Autorul :

Personajele :

Timpul şi locul :

Conţinutul pe scurt :

Citate reţinute :

Expresii :

Altarul Monastire» Put na

Vasile Alecsandri

Domnul Ştefan, viteaz mare, ce-au dat groaza prin păgâni.

Locaş sfânt creştinătăţii astăzi vrea să facă dar.

Şi pe malurile Putnei, cu vitejii săi români, însuşi merge să aleagă locul sfântului altar

Mare obştie-l urmează şi pe culme se lăţeşte.

Precum aburii pe baltă când lumina asfinţeşte.

Căpitani, ostaşi cu zale şi cu platoşe de fier Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de războiu A Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer; Buciumul vuieşte-n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lâng-o movilă domnul Ştefan s-au oprit! Totul tace!… ochii ţintă, stă poporul neclintit.

Trei ostaşi cu arce-n mână pe movilă-acum se urcă; Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nalţi ca bradul de la munte.

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor, Printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulţi duşmani tineri, semeţi, Drept în inimi, drept în frunte au simţit a lor săgeţi, Căci ei sunt arcaşii vrednici a lui Ştefan domn cel mare, Ce-şi găteşte-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.

„Copii, trageţi… eu vreau astăzi să mă-ntrec în arc cu voi”.

Astfel zise domnul Ştefan… iar voinicii amândoi

Se plec, arcele-şi încordează, trag… săgeţile lor zboară.

Spintecă rapide vântul ce dă foc şi vâjâieşte.

Se tot duc, se duc ca gândul, şi de-abia ochiul zăreşte

Pe câmp departe-departe, locul unde se coboară.

„Ura!”-n ceruri se ridică! urlă dealul, clocoteşte! „Să trăiţi, copii!” le zice Ştefan, ce-acum se găteşte.

Zbârnâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt, Piere, trece mai departe, ş – într-un paltin vechi s-au frânt. „Acolo fi-va altarul!” zice falnicul monare, Ce se-nchină şi se pleacă pe războinicul său arc.

„Să trăiască domnul Ştefan!” mii de glasuri îi urează, şi poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii Autorul

Citate reţinute

Expresii

PASTELURI?

Sfârşit de toamna

Vasile Alecsandri oaspeţii caselor noastre, cocostârci şi rândunele Părăsit-au a lor cuiburi ş-au fugit de zile rele; Cârdurile de cucoare, înşirându-se-n lung zbor, Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, veştejită; Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită; Frunzele-i cad, zbor în aer, şi de crengi se dezlipesc la frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.

Din tuspatru părţi a lumii se ridică-nalt pe ceruri, la balauri din poveste, nouri negri plini de geruri. Soarele iubit s-ascunde, iar pe sub

grozavii nori, Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh croncănitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăţ călare! Vântul şuieră prin hornuri răspândind înfiorare. Boii rag, caii rânchează, cânii latră la un loc, Omul, trist, cade pe gânduri şi s-apropie de foc.

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii:

Autorul

Citate:

Expresii

Iama

Vasile Alecsandri

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă, Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă; Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi, Răspândind fiori de gheaţă pe ai ţării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară! Cu o zale argintie se îmbracă mândra ţară; Soarele rotund şi palid se prevede printre nori la un vis de tinereţe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare la fantasme albe plopii înşiraţi se pierd în zare, şi pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum, Se văd satele pierdute sub clăbuci albii de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare Străluceşte şi dezmiardă oceanul de ninsoare. Iată o sanie uşoară care trece peste văi… în văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii Autorul

Citate

Expresii

Miezul iernii

Vasile Alecsandri *h* păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit! Stelele par îngheţate, cerul pare oţelit, Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare Pare – un Ian de diamanturi ce scârţie sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios la înaltele coloane unui templu maiestuos, şi pe ele se aşază bolta cerului senină Unde luna îşi aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou, măreţ, fantastic!… Mii de stele argintii în nemărginitul templu ard ca vecinice făclii. Munţii sunt a lui altare, codrii organe sonoare Unde crivăţul pătrunde, scoţând note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viaţă, fără glas; Niciun zbor în atmosferă, pe zăpadă niciun pas; Dar ce văd?… în raza lunii o fantasmă se arată… E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii:

Autorul:

Citate

Expresii
Dimineaţa
Vasile Alecsandri

Fiori de ziuă se revarsă peste vesela natură Prevestind un soare dulce cu lumină şi căldură, în curând şi el apare pe-orizontul aurit Sorbind roua dimineţii de pe câmpul înverzit.

El se-nalţă de trei suliţi pe cereasca mândră scară şi cu raze vii sărută june flori de primăvară, Dediţei şi viorele, brebenei şi toporaşi Ce răzbat prin frunzi uscate şi s-arată drăgălaşi.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă. Păsărelele-şi dreg glasul prin huceagul de sub luncă, în grădini, în câmpi, pe dealuri, prin poiene şi prin vii Ard movili buruienoase, scoţând fumuri cenuşii.

Caii zburdă prin ceairuri; turma zbiară la păşune; Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă-n răpigiune, şi o blândă copilită, torcând lână din fuior, Paşte bobocei de aur lâng-un limpede izvor.

Titlul lecturii
Completaţi:
Fişă de lectură

Autorul
Citate
Expresii
Muma lui Ştefan cel Mare
Dimitrie Bolintineanu

Po stâncă neagră, într-un vechi castel, Unde curge-n vale un râu mititel, Plânge şi suspină tânăra domniţă, Dulce şi suavă ca o garofiţă; Căci în bătălie soţul ei dorit A plecat cu oastea şi n-a mai venit. Ochii săi albaştri ard în lacrímele Cum lucesc în rouă două viorele; Buclele-i de aur cad pe albu-i sân, Rozele şi crinii pe faţă-i se-ngân. Însă doamna soacră lângă ea veghează şi cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

Un orologiu sună noaptea jumătate, La castel în poartă oare cine bate?

— „Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit; Eu, şi de la oaste mă întorc rănit, Soarta noastră fuse crudă astă dată: Mica mea oştire fuge sfărâmată. Dar deschideţi poarta… Turcii mă-ncongior. Vântul suflă rece… ranele mă dor!" Tânăra domniţă la fereastră sare.

— „Ce faci tu, copilă?" zice doamna mare, Apoi ea la poartă atunci a ieşit şi-n tăcerea nopţii astfel i-a vorbit:

— „Ce spui tu, streine? Ştefan e departe, Braţul său prin taberi mii de morţi împarte, Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu; De eşti tu acela, nu-ţi sunt mumă eu!

Însă dacă cerul, vrând să-ngreuieze Anii vieţii mele şi să mă-ntristeze, Nobilul său suflet astfel l-a schimbat, Dacă tu eşti Ştefan cu adevărat, Apoi tu aice fără biruinţă Nu poţi ca să intri cu a mea voinţă. Du-te la oştire! pentru ţară mori! Şi-ţi va fi mormântul coronat

cu flori!”

Ştefan se întoarce şi din cornu-i sună, Oastea lui zdrobită de prin văi adună. Lupta iar începe… duşmanii zdrobiţi Cad ca nişte spice de securi loviţi.

Completaţi

Titlul lecturii Autorul

Personajele

Fişă de lectură

Timpul şi locul

Conţinutul pe scurt

Citate reţinute

Expresii

Daniil Sihastru

Dimitrie Bolintineanu

Oub o râpă stearpă, pe un râu în spume, Unde un sihastru a fugit de lume, Cu *vărsarea* serii un strein sosi.

— „*Ştefan al* Moldoveivine a-ţi vorbi!”

— „*Ştefan al Moldovei*? Daniil îi spune, Să aştepte-afară! sunt în rugăciune”.

— „Bunule părinte! sunt rănit şi-nvins; însuşi a mea mumă astăzi m-a respins! Viu să-ţi cer povaţă dacă nu-i mai bine Turcilor Moldova d-astăzi să se-nchine?” Daniil Sihastru domnului i-a zis:

— „Mă-nşală auzul, ori eu am un vis? Capul ce se pleacă paloşul nu-l taie, Dar cu umilinţă lanţu-l încovoaie! Ce e oare traiul dacă e robit? Sărbătoare-n care nimeni n-a zâmbit? Viaţa şi robia nu pot sta-mpreună.

Nu e totodată pace şi furtună. Doamne! tu ai dreptul a schimba-n mormânturi, Pentru neatârnare, oameni şi pământuri; Dar nu ai p-acela ca să-i umileşti! Poţi ca să îi sfărâmi; dar nu să-i robeşti! Dacă mâna-ţi slabă sceptrul ţi-o apasă, Altuia mai harnic locul tău îi lasă! Căci mai bine este supus lăudat Decât cu ruşine domn şi atârnat!” Dup-aceste vorbe, Ştefan strânge-oştire şi-nvingând păgânii, nalţă-o monastire.

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii:

Autorul:

Citate:

Expresii

Când a fost să moară 5 tefan

Când a fost să moară Ştefan, Multă jale-a fost în ţară: Câte braţe-n deznădejde către cer nu se-nălţară?

Câte jertfe la altare, Câtă smirnă şi tămâie, Pentru ca viteazul Ştefan Viu şi teafăr să rămâie!

Se părea că nici pământul Nu se-ndură să-l primească Pe acel ce-a fost prea vrednic Peste tot să-l stăpânească.

Şi de groază şi durere S-a cutremurat pământul ia în ziua răstignirii Celui ce-a vestit cuvântul…

Când a fost să moară Ştefan, Multă jale-a fost în ţară. Cine ar putea să spună Câte inimi sângerară?

lamă grea ca niciodată şi o foamete cumplită S-abătură-n anul cela Peste ţara lui iubită.

Şt. O. Iosif însă nici pe patul morţii Nu putea s-o dea uitării Cela ce pe drept fusese Poreclit: Părinte-al ţării…

Lângă patul său chemându-i, Mângâie pe toţi sărmanii, Plâng şi îi sărută mâna Văduvele şi orfanii.

Plâng şi-l binecuvântează şi se-ntorc pe la căminuri, Iar boierii zi şi noapte Stau la patul său de chinuri…

Când a fost să moară Ştefan, Multă jale-a fost în ţară: Lângă patul său de chinuri Toţi boierii s-adunară.

În cerdac cerând să-l ducă, A luat în mâini ocheana, Să mai cate înc-o dată La Moldova lui sărmana!

Şi de ce-a văzut într-însa L-a cuprins întâi fiorul – în ocheana fermecată El citise viitorul!

Veacuri negre de urgie, şi de lupte, şi de jale S-arătară, într-o clipă, Fulgerând, privirii sale…

IV

Vis e însă, ori aieve? Dinspre Olt, urcând, zăreşte Un vultur

măreţ ce-ntinde Aripile – şi-adumbreşte

Toată Ţara Muntenească şi Moldova şi Ardealul… Vai! dar noapte şi mai oarbă îşi aruncă-n urmă-i valul!

Dintr-odată, făr' de veste, Faţa iar i se-nsenină: Pâcla grea deschide iarăşi Gene-albastre de lumină.

Pe câmpia dunăreană Vede oşti române-n zare: Mândru prinţ din ţări străine Merge-n fruntea lor călare…

Completaţi:

Cântece de biruinţă Cresc şi umplu tot văzduhul … Şi zâmbind, cu pacea-n suflet, Ştefan Vodă-şi dete duhul!…

V

Dar cu dangăt plin de jale Mii de clopote dau veste: „Ştefan Vodă al Moldovei, Ştefan Vodă nu mai este!"

Tristă-i Mănăstirea Putnei, Porţile-i deschise-aşteaptă Strălucit convoi ce vine şi spre ele-ncet se-ndreaptă.

Este Ştefan. Azi străbate Cel din urmă drum prin ţară, Dar pe unde trece-acuma, în măreaţa zi de vară.

Plânge dealul, plânge valea, Plâng pădurile bătrâne, şi norodu-n hohot plânge: „Cui ne laşi pe noi, stăpâne?"

Fişă de lectură

Titlul lecturii Autorul

Citate

Expresii

Fât-Frumos cu Moţ în frunte

I. L. Caragiale

C\ fost odată ca niciodată o împărătească tare frumoasă şi voinică, şi împărăteasa ceea, când i-a venit ceasul, a născut un prunc aşa de slut la chip, şi la trup aşa pocit, că nu-i venea nimănui să-l socotească făptură de om. Dar când s-a născut el, ursitoarea lui le-a spus, împărătesei şi femeilor din casă, să nu se sperie, fiindcă băiatul

ăsta o să iasă foarte plăcut om; o să ajungă vestit de cuminte şi de deştept, şi-ndrăzneţ nevoie mare; cum ai zice, un om şi jumătate. Ba, a mai spus că are să poată hărăzi fiinţei pe care a iubit-o el atâta minte câtă şi a lui.

S-a mai mângâiat puţintel cu făgăduielile astea biata împărăteasă, care era firește destul de amărâtă că adusese pe lume aşa spurcăciune de broscoi. Şi, adevărat, nici n-a început copilul să gângurească bine, că numaidecât s-a pornit să spună fel de fel de vorbe cuminţi şi pline de duh, şi tot ce făcea îl prindea şi avea haz, că o lume-ntreagă se minuna de el. Uitam să vă spun că se născuse mititelul cu un şomoiog de păr d-asupra capului şi de aceea îl porecliseră: Făt-Frumos – că de! era doar şi el fecior de împărat – Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte.

La vreo şapte-opt ani după astea, împărăteasa din împărăţia de alături a născut două gemene. A care a văzut mai întâi lumina era mai frumoasă ca ziua. Atâta s-a bucurat mama de frumuseţea copilei, încât le era tuturor teamă să n-o deoache şi să se-ntâmple, Doamne fereşte, cine ştie ce. De faţă, la naştere, stetea tot ursitoarea care ursise mai anţărţ şi pe Făt-Frumos cu Moţ-în-Frunte; şi, ca să se mai potolească bucuria împărătesei, ursitoarea i-a spus că fetiţa asta n-o să aibă minte deloc; că, pe câtu-i de frumoasă, tot pe atâta o să fie de neroadă. I-a păsut tare împărătesei de aşa vorbe; dar ce să vezi mai pe urmă! Pe lângă mâhnirea dintâi, i-a venit a doua, şi mai mare; că de-ndată a mai născut o fetiţă – urâtă, da urâtă de mama focului:

— Vai de mine, Doamne! a strigat lehuza; ce sluţenie mai făcui!

— Nu trebuie să te mâhneşti până-ntr-atâta, Măria Ta, i-a zis ursitoarea; copila asta o să aibă parte pe lume de altă podoabă; o să fie înzestrată cu multă deşteptăciune, aşa că n-are să ia seama nimeni la cusurul ei.

— Să te-audă Maica Precista! a zis împărăteasa…

Da, n-ar fi chip, a mai mărişoară, să capete şi dânsa puţintică minte? că-i păcat de frumuseţea ei!

— Eu, Măria Ta, nu pot nimica despre partea minţii, i-a spus ursitoarea; da despre partea frumuseţii da: pot orişice; şi, fiindcă doresc a face un hatâr Mariei Tale, iacătă, o să-i dau copilei darul să poată hărăzi frumuseţe fiinţei care i-o plăcea ei.

Au crescut copilele şi au ajuns fete mari; şi cu vârsta le-au crescut şi darurile; lumea-ntreagă povestea de frumuseţea alei mai

mari şi de mintea mezinei. Dar fireşte că şi cursurile le-au mai crescut cu vârsta. Mezina din ce în ce se făcea mai slută; a mai mare din zi în zi mai neroadă; ori nu răspundea deloc, dacă o întrebai ceva, ori îţi trântea te miri ce neghiobie boacănă; şi unde mai pui că era şi tare neîndemânatică: dacă apuca în mână două străchini, trebuia să spargă măcar una; dacă aducea la gură o bărdacă de apă, peste poate să nu se facă leoarcă de sus până jos.

Mare-i darul frumuseţii, nu-ncape vorbă, la tinereţe mai ales! Dar în adunări şi la petreceri, tot mezina îi trecea înaintea soră-sii. Toţi se duceau mai întâi lângă a frumoasă; s-o privească de-aproape şi să se minuneze; da, pe urmă, dădeau năvală lângă mezină, să asculte la câte toate le mai spunea. Şi te mirai că încet-încet a frumoasă rămânea la o parte părăsită şi toată lumea sta grămadă cu gura căscată împrejurul celei sfătoase; aşa că a mai mare, cât era de neroadă, a băgat şi ea de seamă; şi biata copilă şi-ar fi dat bucuros toată frumuseţea, numai să fi putut căpăta barem pe sfert din deşteptăciunea sorii-şi. împărăteasa, măcar că era prea înţeleaptă, îşi pierdea şi dânsa răbdarea uneori; o apuca gura pe dinainte de ciudă şi-i zicea: „Valeu, fată, că tare neroadă te-am mai făcut!”

Şi asta o amăra pe copilă până-n fundul sufletului: să moară de mâhniciune şi mai multe nu!

Aşa, odată, când se plimba singură printr-o pădure bătrână şi plângea de nenorocul ei, se pomeneşte fata că-i iese înainte un prichindel de om, şchiop şi cam ghebos, o pocitură; dar foarte strălucit îmbrăcat din cap până în picioare; ăst era Făt-Frumos cu Moţ-în-Frunte. De mult ce auzise pân’ lume despre frumuseţea fetei, şi fiindcă-i mai văzuse chipul făcut de un meşter mare zugrav, îi căzuse tânărului fata la inimă, şi acuma pornise de la părinţi s-o caute, s-o vază aievea şi să-i vorbească măcar o dată. Cum a dat cu ochii de ea, aşa singură, a şi cunoscut-o; s-a apropiat uimit de astfel de minune şi i s-a închinat până la pământ. Dar, după ce i-a spus câteva vorbe tare fierbinţi ca s-o încânte, a luat seama cât era de plânsă, şi i-a zis:

— Nu pot pricepe, Domniţă, cu ce o făptură minunat de frumoasă cum eşti să fie aşa de amărâtă cum te arăţi; căci eu, nu ca să mă laud, sute şi mii de fiinţe frumoase am văzut pe lume, da pân-acuma încă aşa mândreţe ca Măria Ta nu mi-a fost dat să-ntâlnesc.

— Ei aş!

Atâta i-a răspuns tânăra, şi pe urmă n-a mai zis boabă. Dar el, tot

mai fierbinte:

— Este prea de-ajuns cuiva, Domniţă, să aibă darul frumuseţii; peste acest dar nu mai are ce dori, şi dacă-l are, apoi nimica nu trebuie să-l mai mâhnească.

— Ba mie, drept să-ţi spun, a zis fata, mi-ar părea mai bine să fiu slută şi pocită ca dumneata şi să am şi eu puţintel duh, decât să fiu aşa frumoasă şi toantă cum sunt!

— Nimica, Domniţă, nu dovedeşte mai bine că are cineva duh decât credinţa că nu cam are; aşa-i darul ăsta: de ce-l ai mai mult, de-aia ţi se pare că n-ai de ajuns, şi de ce-l ai mai puţin, d-aia ţi se pare că nu-ţi mai trebuie deloc.

— De-alde astea nu ştiu eu, a răspuns Domniţa; dar de proastă ştiu că sunt destul şi prea destul; aşa că, uneori, pare că-mi vine să-mi fac seama singură de necaz şi de amărăciune.

— Dacă-i pe aceea, Domniţă, apoi eu pot să pun capăt necazului şi amărăciunii Mariei Tale.

— Zău? Se poate? Cum?

— Foarte lesne! Eu, Domniţă, a zis tânărul, eu am puterea să dau cât de multă deşteptăciune fiinţei care oi iubi-o, şi fiindcă Măria Ta eşti acea fiinţă, rămâne să doreşti, şi să capeţi atâta duh cât se poate pe lume – numa… de m-ai vrea de bărbat.

A rămas Domniţa cam la îndoială şi nimica n-a răspuns. Iar tânărul a urmat înainte:

— Văz bine că ţi-e greu, Domniţă, să primeşti, şi nu mă mir de asta; dar încă îţi dau un an de zile ca să te hotărăşti.

Domniţa avea atât de puţină minte şi totodată atâta dor s-o capete, încât şi-a închipuit că n-are să se mai împlinească anul cât e lumea; aşa că s-a învoit să urmeze după dorinţa tânărului… Şi n-apucă să-i tăgăduiască bine că peste un an de zile în cap ar să-l ia de bărbat, şi deodată se simte cu totul schimbată; pe loc începe să-i turuie guriţa, şi oricâte-i trec prin gând să le toace iute, uşor şi cu haz. Şi întinde-te la vorbă şi la şagă cu Făt-Frumos – mă rog ca orice tânără dezgheţată cu flăcăul care înţelege ea că o place – pe întrecutele, care mai de care; el îi spune una; ea îi răspunde două; el două, ea patru; aşa că, la urmă, tânărul zice în gândul lui: „Uite mă! îi dedei ei toată deşteptăciunea şi eu nu mai rămăsei cu nimic!”

Când s-a întors Domniţa acasă la palat, părinţii şi toţi curtenii împărăteşti nu ştiau ce să mai gândească despre aşa repede şi

minunată schimbare; că, de unde până azi-dimineaţă o auziseră spunând numa la prostii şi neghiobii nemerite ca nuca-n perete, acuma ce să te pomeneşti? Tot vorbe care de care cu şart şi mai cu haz; mărgăritare scotea din gură, nu altceva! Bucurie pe toată lumea, cum nu-ţi poţi închipui! Numai mezina nu prea s-a bucurat, fiindcă, nemaiavând cu ce s-o întreacă pe soră-sa, rămânea pe lângă ea spaimă curată.

Împăratul nu se mai mişcă, nu mai făcea un pas fără poveţele Domniţei; ba câte o dată aduna sfatul împărătesc chiar la ea în odaie. Când s-a împrăştiat în toate părţile vestea despre prefacerea asta, toţi coconii împărăteşti, care de pe unde, alergară să se înfăţişeze dinaintea fetei, doar – doar or face-o să-i iubească, şi apoi de-acolea, ţine-te, peţitori peste peţitori! Dar fata pe niciunul nu-l plăcea, fiindcă niciunul nu i se părea atâta de deştept cum poftea ea; pe toţi îi asculta, dar n-o îndemna inima să se lege cu vreunul. Mai la urmă veni unul – n-avea ce-i mai zice – viteaz şi bogat, om voinic şi bine făcut şi tare deştept – încât fata, ha-ha! gata-gata să-l primească. Văzând împăratul ăsta, i-a spus Domniţei că o lasă stăpână să-şi aleagă pe cine i-o plăcea şi să spuie fără sfială pe cine. Fiind însă că, de ce are cineva mai multă minte, de aia nu se poate hotărî aşa de grabă să-şi lege capul pe o viaţă întreagă, tânăra îi mulţumi întâi tătâni-său, şi pe urmă îl rugă să-i îngăduie măcar două-trei zile să se mai gândească.

Aşadar, tocmai ca să se poată gândi ea mai în ticnă, a plecat să se plimbe iar singură pân' pădurea bătrână, unde altă dată întâlnise pe Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte. Şi, pe când se plimba binişor dusă pe gânduri, numa iacătă aude dedesubtul picioarelor un zgomot din afund, parcă erau mai mulţi oameni umblând forfota de colo până colo, vorbind, cotrobăind şi lucrând de zor. A stat pe loc, ş-a aplecat să tragă cu urechea mai de aproape şi a auzit limpede cum zicea unul: „Măi, dă-ncoa tingirea!", iar altul: „Curăţă-mi degrabă tigaia şi îngrijeşte de frigare!", şi altul: „Nu lăsa să se potolească focul!" Şi deodată i s-a deschis înainte pământul şi a văzut Domniţa la picioarele ei o cuhnie plină de bucătari şi ajutoare şi de fel de fel de slujitori, şi tevatură mare, ca de obicei la orice ziafet împărătesc. Iar dintre ei a ieşit vreo douăzeci şi mai bine de inşi cu frigări încărcate şi s-au dus de s-au aşezat, într-un luminiş al pădurii, împrejurul unor cotloane cu jarul potrivit, şi s-au pus să învârtească frigările, şi din când în când să ungă fripturile cu pene-nmuiate în grăsime, să le rumenească în coajă, ca să

nu li se prelingă mustul în spuză.

S-a mirat Domniţa de aşa privelişte şi i-a întrebat că pentru cine gătesc ei aşa bunătăţi.

— Măria Ta, Domniţă, i-a răspuns unul care era pasămite mai mare peste toţi, gătim pentru stăpânul nostru, Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte, că, mâne, face nunta.

Domniţa se miră şi mai mult de vorbele astea; dar îndată îşi aduse aminte că se împlinea tocmai anul de când făgăduise să ia de bărbat pe Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte, şi-i veni nu ştiu cum. Fireşte că nu se mai gândea acuma la asta, fiindcă atunci când făgăduise era neroadă, şi după ce căpătase atâta minte de la băiat, îşi uitase fata toate prostiile de mai înainte.

Dar n-apucă să pornească mai încolo la plimbare şi în faţă-i dă de cine? De Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte, mândru şi strălucitor, ca orice cocon de împărat când merge gătit la cununie.

— Lacă-mă, Domniţă, la ziua sorocită, îi zice tânărul, ca să mă ţin de cuvânt, şi nu mă îndoiesc că şi Măria Ta vii, după cuvântul ce mi-ai dat, să mă faci omul cel mai fericit din lume.

— Drept să-ţi spun, i-a răspuns Domniţa, încă nu sunt hotărâtă la aşa ceva, şi nici nu prea crez să mă pot vreodată hotărî după dorinţa Mariei Tale.

— Mă mir foarte! a zis tânărul.

— Te-i fi mirând, cred, a răspuns fata, şi fireşte, dacă aş avea a face cu vreun om de rând, necioplit şi fără duh, ce să zic? mi-ar veni destul de greu… Parcă-l aud zicându-mi: „Făgăduinţa unei Domniţe nu e vorbă aruncată-n bătaie de joc; trebuie să mă iei de bărbat o dată ce ţi-ai dat cuvântul!”… Dar vorbesc unui om tare deştept şi de neam mare; n-am teamă că vorbesc în vânt… Măria Ta ştii că, nici pe vremea când eram proastă, nu m-am hotărât aşa deodată să te iau. Acuma, am minte, pentru care, nu zic, Mariei Tale trebuie să-ţi fiu mulţumitoare; dar, din pricina ei, de! am şi eu gusturi mai grele; cum vrei dar să mă hotărăsc mai iute acum decât mă puteam hotărî odinioară? Dacă ţi-a fost atâta la inima Mariei

Tale să mă iei de soţie, nu trebuia să mă mântui de prostia mea şi să mă faci a vedea mai limpede decât nu-mi era ursit să văd.

— Aşadar, a răspuns Făt-Frumos, un om prost, păi cum ai spus Măria Ta, ar avea drept să te învinuiască de călcarea făgăduinţei, iar eu n-am, când e la mijloc tot norocul vieţii mele… Apoi ce judecată-i asta?

Care va să zică, proştii folosiţi şi deştepţii păcăliţi! Şi să spui asta tocmai Măria Ta, care ai acuma atâta deşteptăciune, după ce din tot sufletul ţi-ai dorit-o? Dar, ia să ne-ntoarcem şi altfel, mă rog… Afară de sluţenia mea, spune-mi ce alt cusur mai am? Ce nu ţi-o fi pe plac la mine? Neamul meu? Ori mintea, ori apucăturile sufleteşti, ori purtările mele, ori ce?…

— Doamne fereşte! a răspuns Domniţa; dimpotrivă, toate îmi plac destul.

— Dacă-i aşa, a zis tânărul, atunci o să fiu norocit, fiindcă Măria Ta mă poţi preschimba din cum sunt în cel mai plăcut om din lume.

— Se poate asta?

— Se prea poate… numa să mă iubeşti. Şi, în sfârşit, ce să vorbim mai multe. Domniţă?… să-ţi spun pe faţă tot. Află că tot ursitoarea mea te-a sortit pe Măria Ta: mie mi-a dat darul să pot înzestra cu deşteptăciune pe cine l-oi iubi, iar Mariei Tale ţi-a dat darul pe cine l-oi iubi să-l poţi înzestra cu frumuseţe.

— Apoi, dacă e aşa, zise Domniţa, doresc din toată inima şi din tot sufletul să te prefaci îndată şi să fii cel mai frumos şi mai mândru fecior de împărat din toată lumea! îţi fac din toată inima darul întreg cât stă în puterea mea!

Pân-a isprăvit Domniţa vorba, Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte s-a şi arătat dinaintea ei, desăvârşit din creştet până-n tălpi, aşa cum îl dorea dânsa, cel mai mândru tânăr pe care-l văzuseră ochii ei vreodată.

Spun unii şi-alţii că n-ar fi fost la mijloc puterea ursitoarei, ci că numai vraja dragostei a făcut aşa prefaceri minunate. Şi mai spun că Domniţa, gândindu-se bine la statornicia tânărului, la bunele lui daruri şi la frumoasele lui purtări, nu i-a mai luat seama la poceala trupului şi la sluţenia chipului; că gheba din spatele lui i s-a părut ei doar încovoierea unui om înţelept care stă mereu pe gânduri adânci; şi că, de unde-l vedea mai înainte şchiopătând grozav, acuma i se părea că tânărul se leagănă într-adins când umblă, ca să se arate mai nostim. Ş-apoi mai spun unii că Domniţei i se păreau ochii lui saşii straşnic de strălucitori; crucişătura privirilor lui semn de văpaie a dragostei; în sfârşit, nasul lui borcănat şi roşu., nas de voinic, de bărbat războinic… şi câte şi mai câte nu spun! Ş-apoi dacă spun? Lasă-i să spuie! Parc-avem noi cu ce astupa gura lumii? Or cum să fi fost, destul că Domniţa, fără mai multă vorbă, i-a spus că-l ia de bărbat, numai de s-o

învoi şi împăratul. Dar se putea împotrivi bătrânul? Că şi el îi dăduse fetei cuvântul. Ba, cum a aflat că tânăra are atâta aplecare către Făt-Frumos cu Moţ-în-frunte, pe care şi fără asta îl ştia că vestit de înţelept şi de duhliu, a primit cu dragoste să-l ginerească. Şi aşa, precum pusese mai demult la cale tânărul, a doua zi chiar s-a făcut o nuntă mare împărătească să rămână pomina veci de veci.

Completaţi:
Fişă de lectură
Titlul lecturii Autorul
Personajele

Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt

Citate reţinute
Expresii în Ajunul Crăciunului
Alexandru Vlahuţă

Pentru a treia oară întâlnesc azi pe bătrâna asta cu doi copilaşi de mână. Ce slabă-i săraca şi de-abia merge. E îmbrăcată într-o caţaveică din petice toată, pe cap are o broboadă de lână gălbuie şi-n picioare târâie rămăşiţele unor foşti şoşoni. Copiii, gătiţi în vechituri de căpătat, palizi la faţă, se uită cu ochi mari, speriaţi, pe la vitrinele pline de jucării.

O, ce milă mi-e de copiii săraci, care n-au jucării de Crăciun şi cărora „anul nou" nu le-aduce nicio bucurie. Şi totuşi nu-i aceasta cea mai tristă pagină din viaţa lor! Cum aş vrea să ştiu ce gândesc ei acum!… Probabil, ce gândeam şi eu la vârsta lor. Îmi văd aşa de bine copilăria mea în privirea lor extaziată, în dorinţele şi privaţiile lor, în paloarea feţei şi în sărăcia îmbrălăminţii lor. Şi merg după ei, lângă ei; viaţa mea se amestecă-n clipa asta cu a lor, bătrâna mi-e şi mie bunică. E o zi de moină, parcă-i primăvară. Strada-i ticsită de lume. Trăsurile, pe două şiruri, se mişcă încet, ca după mort. Prin prăvălii o îmbulzeală ş-o zarvă ameţitoare. Se miră bătrâna de-atâta sodom… Ne-am oprit în faţa unei vitrine mari.

— 1, ce frumos e, bunicuţă… Eu aş vrea să am arapu ăla călare pe ţap… Da' tu, Lizico, tu ce-ai vrea?

— Eu?… Stai să-ţi spui… Şi Lizica se uită ameţită; parcă i-ar fi frică să ia aşa iute o hotărâre. Sunt atâtea lucruri frumoase şi toate-i plac, toate fac să-i bată inimioara de surpriză, de dorinţe care nu se pot realiza.

— Eu vreau păpuşa aia mare cu pălăria roşie.

Şi Lizica o arată cu degetul. Un popor de păpuşi cu braţele întinse, cu obrajii umflaţi şi rumeni, par a privi mirate la noi, cu ochii lor de mărgele, în mijlocul lor, e una mai mare; şi stă în picioare, şi are ciorapi, şi pantofi de lac, şi e gătită în rochie de mătase… Pe asta o vrea Lizica.

— Auzi, bunicuţă, Ionel zice că păpuşa asta mare vorbeşte… Nu-i aşa că păpuşile nu vorbesc?

— Haideţi, copii, nu vă mai uitaţi, că astea nu-s pentru noi…

— Da' pentru cine-s, bunicuţă?

— La… pentru cei bogaţi!

— Da noi nu suntem… bogaţi?

Şi se duc. Lizica mai întoarce capul, ca să-şi ia adio de la păpuşa ei. Iar eu mă uit pe urma lor gânditor…

Într-un fund de mahala văd o cocioabă veche, pleoştită, îngropată în pământ până în fereşti; geamurile sunt murdare, sparte şi cârpite cu hârtie; înăuntru e o lumină vânătă, fumurie; pe pereţii umezi sunt pâraie de ploaie. O rogojină ruptă acopere singurul pat şi singura mobilă a acestei vizuini – la căpătâi, lângă soba care-i mai totdeauna rece, sunt aruncate vraişte ţoale vechi care miroasă a bolnav.

Acolo văd intrând pe „bunicuţa" c-o pâine la subţioară, şi cu cei doi copilaşi, care nu ştiu şi nu pot încă pricepe cum se face asta că nu sunt şi ei „bogaţi". Şi n-au de nicăieri niciun ajutor, şi nu-i o mână de bărbat s-aducă o doniţă de apă în casă…

Şi mâine e Crăciunul!

Completaţi:

Fişă de lectură

Titlul lecturii:

Autorul

Personajele:

Timpul şi locul:

Conţinutul pe scurt

Citate reţinute

Expresii

Curtea de Argeş

Alexandru Vlahuţă n mijlocul unei lunci, ce se aşterne puţin mai în sus, pe malul stâng al Argeşului, la poalele Carpaţilor, ca din vrăjirea unor basme răsare uimitor de frumoasă, cu turlele ei zvelte aurite, încinsă de brâie albe sculptate-n piatră, strălucitoare ca un juvaier, mândra biserică a Curţii de Argeş, ridicată pe la începutul veacului al şaisprezecelea, de înţeleptul şi cuviosul Domn Neagoe Basarab, stricată apoi de vreme, de foc şi de cutremure, ea a fost din nou

întemeiată şi împodobită după vechile-i izvoade… zidită toată în piatră, îmbrăcată ca într-o reţea de sculpturi migălite cu o rară măiestrie, clădirea-ntreagă pare c-ar fi dintr-o singură bucată, şi, ori din ce parte-o priveşti, îţi înfăţişează o desăvârşită armonie de linii şi de proporţii. E fără îndoială una din cele mai frumoase biserici ale răsăritului creştin. Vechea legendă spune că meşterul Manole, pentru ca s-o poată isprăvi a trebuit să-ngroape de vie în zidurile ei, pe buna şi scumpa lui soţie – vrând înţelepciunea poporului să ne arate cu aceasta, câte jertfă şi tărie de suflet se cere unui om ca să poată duce până la sfârşit o aşa de grea, o aşa de măreaţă şi de minunată lucrare. – în faţa bisericii, de partea cealaltă a drumului, e vestita şi binecuvântata cişmea, numită „Fântâna lui Manole".

Peste toate domneşte-o linişte, care te-ndeamnă la visuri. Numai Argeşul, călător fără odihnă, trece hăulind pe spintecătura văilor, şi undele lui vorbesc întruna, când mai tare, când mai încet. Vorbesc undele lui de măreţia şi frumuseţile Negoiului, din coapsa căruia au izvorât, de codrii lui deşi, adânci, nestrăbătuţi, unde fiarele şed fără frică tolănite-n luminişuri, ş-ascultă ca omul cântecul privighetorilor, unde muşchiul e moale ca perna

de puf, şi izvoarele albe ca spuma laptelui, şi brazii aşa de-nalţi, că-ţi cade căciula din cap când stai să te uiţi în vârful lor. Vorbesc undele Argeşului de strănicia stâncilor de la Chei, pe care le-au biruit şi le-au lăsat în urmă ca pe nişte cetăţi dărăpănate, vorbesc de

comorile pământului acestuia îngrăşat cu sângele atâtor viteji, de mândreţa plaiurilor, de rodnicia păşunilor şi holdelor pe care le scaldă, de turmele pe care le-au adăpat, de chiotele ciobanilor şi de tânguirea dulce-a doinelor, pe care le-au ascultat cu drag în lunga şi zbuciumata lor călătorie.

Completaţi:
Fişă de lectură
Titlul lecturii:
Autorul
Personajele Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt

Citate reţinute
Expresii
Mureşul şi Oltul
George Coşbuc

<trăia odată un împărat pe vârful unui munte, într-o cetate cu două turnuri. Şi, odată într-o vară, a plecat împăratul acela la război şi nu s-a mai întors. împărăteasa a trimis soli în toate părţile să ştiricească de soţul ei; şi s-au dus solii cercetând până la marginile lumii şi s-au întors după o vreme îndelungată fără bucurie. Şi avea împărăteasa doi copii, care se jucau în ţărână când a plecat tatăl lor să se războiască, iar acum erau mari şi flăcăi de-nsurătoare. Unul crescuse în turnul despre miazănoapte, celălalt în turnul despre miazăzi, şi erau feluriţi la fire şi la gândire, dar unul şi unul la chip şi la făptură.

Şi s-au înţeles ei să plece de-a lungul lumii şi să caute pe tata lor prin lume. Mă-sa a plâns şi de bucurie, şi de durere, când le-a pătruns gândul; de bucurie, că are flăcăi aşa de vrednici, şi de durere, că pricepea că are să-i piardă. Dar le-a pus la inimă povaţa să ţie veşnic împreună, cum ţin boii la jug, şi veşnic drumul unuia să fie drumul

celuilalt. Şi i-a binecuvântat şi le-a dat voie să plece, şi iarăşi i-a sfătuit să meargă în tovărăşie nedezlipită, şi au plecat flăcăii.

Dar abia părăsiră cetatea părinţilor şi au început să nu se înţeleagă la drum, că erau feluriţi la fire şi la gândire. Şi cel crescut în turnul despre miazănoapte a apucat spre miazănoapte, iar celălalt a apucat spre partea unde stătuse turnul în care a crescut.

Pe unul îl chema Mureşul, pe celălalt OK-ul. Şi de acolo, din creştetul muntelui, li s-a încrăngat cărarea, că Mureşul a pornit spre miazănoapte, iar Oltul spre miazăzi. Şi era vale, spre ziuă senină; iar Mureşul era întunecat cu inima, şi liniştit ca noaptea paşnică, şi a apucat încet-încet spre noapte. După câtăva vreme însă l-a ajuns dor de frate-său şi i s-a mulcomit sufletul, şi de aceea s-a întors spre miazăzi să-şi afle fratele. Şi nu l-a mai aflat şi şi-a pierdut şi calea şi-a apucat într-altă parte, tot liniştit şi cu inimă de pace.

Iar mă-sa, când i-a văzut că ei s-au despărţit chiar de la casa părintească, a alergat să le curme drumul, dar nu era chip să-i ajungă, mai ales că ei fugeau în două părţi. Şi-a plâns împărăteasa, şi-a rugat pe Dumnezeu să îndrepteze pe bună cale paşii băieţilor ei. Şi dintr-acel minut, amândoi băieţii s-au făcut râuri şi râuri au rămas.

Şi de-atunci Oltul cel sfărmăcios şi iute din fire a dat năvală prin ţări muntoase şi s-a azvârlit printre munţi cu prăpăstii şi s-a înfundat pe la Turnu-Roşu, clocotind şi izbindu-se de stânci. Şi lui i se cântă cântecul:

Oltule, râu blestemat
Te-ai făcut adânc şi lat.
Că vii mare-spumegat
Şi cu sânge-amestecat

Iar Murăşul, de-atunci, curge tot pe şes şi tot spre şesuri năzuieşte, liniştit şi încrezător, şi de-aceea i se cântă cântecul:

Murăş, Murăş, apă lină Trece-mă-n ţară străină şi-mi fă parte de hodină

Completaţi:
Fişă de lectură
Titlul lecturii:
Autorul:
Personajele Timpul şi locul
Conţinutul pe scurt
Citate reţinute

Expresii

Linguşirea şi minciuna

George Coşbuc

<*ŞX*) n rege al Persiei voind să-şi aleagă un sfetnic credincios şi dibaciu, a născocit o încercare în felul acesta. A chemat într-o zi la palat pe cinci dintre cetăţenii cei mai de vază şi despre care se vorbea mai mult în oraş şi le zise: „lată, pe degetele mele am cinci inele cu diamante mari. Anume v-am chemat ca s-aud din gura voastră adevărul, şi inelele acestea vor fi răsplata sincerităţii voastre. Spuneţi-mi deci, fără înconjur şi fără linguşire, ce credeţi voi despre puterea şi mărirea mea?" Ei, uimiţi de mărimea şi de frumuseţea diamantelor şi voind să le aibă, răspunseră regelui cu laude mari, ridicându-l care mai de care deasupra tuturor eroilor istoriei; sfârşiră prin elogii prin care să laude puterea şi mărirea lui Dumnezeu.

Regele era mulţumit şi, scoţând câte un inel, îl dete fiecăruia pe rând, după cum vorbise. Al cincilea tăcea mereu.

— Dar tu, îi zise regele, ce crezi despre mine? Şi de ce taci?

— Eu cred, răspunse acesta, altfel decât aceşti prieteni ai mei. Eu cred că toată puterea ce o ai ţi-e dată de Dumnezeu numai spre binele poporului ce-l stăpâneşti, şi odată vei trebui să dai socoteală de felul cum ai întrebuinţat-o. Şi mai cred, rege, că toată mărirea ta de-acum va pieri în întuneric dacă o faci să stea numai în strălucire zadarnică şi în cuceriri fără de folos, şi nu într-o neabătută îndeplinire a tuturor datoriilor tale de rege. Astea le cred eu!

— Şi eu tot aşa! răspunse regele vesel.

Ţie nu-ţi dau inelul; ţie-ţi dau încrederea şi amiciţia mea. Stăi de-a pururi pe lângă mine, ca sfetnic, că în tine am găsit prietenul sincer pe care de mult îl caută inima mea!

A doua zi cei patru veniră foarte grăbiţi la palat, ca să spuie regelui că negustorul de la care a cumpărat inelele l-a înşelat, căci

toate patru diamantele sunt false.

— Ei, ce? răspunse regele râzând, voi aţi crezut că eu nu ştiu? Voi mi-aţi dat laude false, eu v-am dat diamante tot aşa. V-am plătit cu aceeaşi monedă şi acum de ce vă mai plângeţi?

Completaţi:

Titlul lecturii Autorul

Personajele

Fişă de lectură

Timpul şi locul

Conţinutul pe scurt

Citate reţinute

Expresii

Cinstea

George Coşbuc n ţăran sărac, dar cunoscut de toţi ca om de cinste, avea de plătit o datorie de câţiva lei unui vecin al său. Neavând bani gata se învoi cu veşnicul să-i dea câteva găini.

A doua zi găinile, nefiind închise, ieşiră din curtea noului stăpân şi veniră la vechiul lor cuib şi ouară pe unde erau obişnuite. Petre, copilul ţăranului celui sărac, era singur acasă, căci părinţii plecaseră la câmp. El auzi prin bătătură strigăt de găini şi, ştiind că ei nu mai au găini, ieşi să vadă ce-i. Când găsi ouăle, îi dete prin gând să le ascundă.

„Am să le dau mamei, zise el, şi se va bucura mama de ele, căci ieri toată ziua a vorbit de săracele găini şi se tânguia că de-acum înainte n-o să aibă ouă". Dar pe când le băga în sân, i se păru deodată că nu face bine. Nu e cu dreptate, zicea el, să ţin ouăle pentru noi. Găinile sunt acum ale vecinului şi tot ale lui sunt şi ouăle acestea. Mi-a spus şi tata de atâtea ori şi am auzit şi la şcoală că nu e cinstit să tăinuieşti lucrurile străine şi că trebuie să dai stăpânului tot ce găseşti pierdut. Dacă aş tăinui ouăle acestea, ar însemna că le fur. Nu sunt ale noastre; trebuie să le duc la stăpânul lor.

Petre, cu ouăle în sân, intră în casa vecinului.

— Iacă, zise el, v-aduc cinci ouă, pe care le-am găsit în cuibarul nostru.

— Dar ce ouă sunt astea, băiete?

— Au sărit găinile, pe care vi le-a adus tata ieri, şi au ouat în cuibar la noi.

— Şi cine te-a trimis cu ele?

— Nimeni. Eu singur…

— Nu te-a trimis tată-tău cu ele?

— Tata şi mama nu sunt acasă de astă-dimineaţă.

— Şi ai venit tu de capul tău cu ouăle? Poate o să te certe tată-tău că le-ai adus. De ce n-ai aşteptat, până se va întoarce?

— Ce să mă certe! Dacă ar fi fost acasă, m-ar fi trimis să vi le aduc. Şi apoi, de la el ştiu, că nimeni n-are dreptul să ţie un lucru, despre care ştie că e al altuia.

Completaţi:

Fişă

Titlul lecturii :

Autorul :

Personajele :

Conţinutul pe scurt :

Citate reţinute :

Expresii :

Texte pentru exerciţiile de citire la prima vedere

Luceafărul

Minai Eminescu

fost odată ca-n poveşti.

A fost ca niciodată.

Din rude mari împărăteşti.

O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinţi şi mândră-n toate cele, Cum e Fecioara între sfinţi şi luna între stele.

Din umbra falnicelor bolţi Ea pasul şi-l îndreaptă lângă fereastră, unde-n colţ Luceafărul aşteaptă.

Amintiri din copilărie

Ion Creangă u ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele, la casa părintească din Humuleşti, la stâlpul hornului unde lega mama o sfară cu motocei la capăt, de crăpau mâţele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieţii, de-a mijoarca, şi la alte jocuri şi jucării pline de hazul şi farmecul copilăresc, parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie! Şi, Doamne, frumos era pe atunci, căci şi părinţii, şi fraţii, şi surorile îmi erau sănătoşi, şi casa ni era îndestulată, şi copiii şi copilele megieşilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, şi toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Poveste

Ion Creangă fost odată, când a fost, că dacă n-ar fi fost, nu s-ar povesti. Noi nu suntem de pe când poveştile, ci suntem mai dincoace cu vreo două-trei zile: de pe când se potcovea purecele cu nouăzeci şi nouă de oca de fier la un picior şi tot i se părea că-i uşor.

Cică era odată un om însurat, şi omul acela trăia la un loc cu soacră-sa. Nevasta lui, care avea copil de ţâţă, era cam proastă; dar şi soacră-sa nu era tocmai hâtră.

Într-una din zile, omul nostru iese de-acasă după trebi, ca fiecare om. Nevasta lui, după ce-şi scaldă copilul, îl înfăşa şi-i dete ţâţă, îl puse în albie lângă sobă, căci era iarnă; apoi îl legănă şi-l dezmerdă

până ce-l adormi.

Povestea unui om leneş

Ion Creangă

că era odată într-un sat un om grozav de leneş; de leneş ce era, nici îmbucătura din gură nu şi-o mesteca. Şi satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevire şi altora. Şi aşa, se aleg vreo doi oameni din sat şi se duc la casa leneşului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimţitor, şi hai cu dânsul la locul de spânzurătoare!

Aşa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care semăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi ţărani, zicând:

— Oameni buni! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, şi-l duceţi la vreo doftoroaie undeva, să se caute?

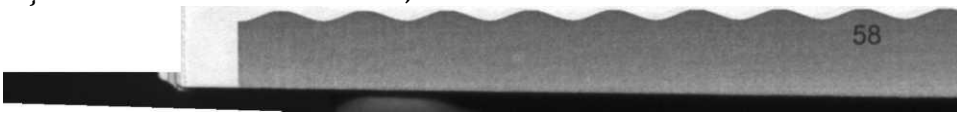

Inul şi cârnesa

Ion Creangă

Ştii tu, cămeşă dragă, ce erai odată?

— Ce să fiu? Eram ceea ce mă vezi: cămaşa albă cu care se îmbracă oamenii.

— Nu-i aşa! Ai fost o sămânţă, apoi o buruiană clătinată de vânt ca toate buruienile: aşa-naltă, subţirea, tocmai de potriva mea; erai *în* cu floricică albastră, fata mea. Când ai fost crescut şi copt, cum sunt eu acum, oamenii te-au smuls din pământ, te-au legat în fuioare, te-au pus copăcel şi te-au lăsat la soare, ca să te usuci. După aceea te-au culcat pe ţol şi te-au bătut cu beţe, ca să-ţi scoate sămânţa.

Nicolae Bălcescu

Ion Ghica

Un găligan de şcolar tăbărâse pe un băiat slab şi pirpiriu, îl trântise la pământ, căutând să-i ia o bucată de halviţă".

Astfel povesteşte scriitorul Ion Ghica despre băiatul pirpiriu care era Nicolae Bălcescu, elev la Liceul Sfântul Sava din Bucureşti.

În acea încăierare, Ion Ghica l-a ajutat pe viitorul istoric să-şi strângă de pe jos filele împrăştiate ale unui caiet, în care erau notate date istorice importante ale neamului nostru.

Încă de pe băncile şcolii, Bălcescu era preocupat de o istorie a românilor.

Deoarece la 19 ani conspirase împotriva domnitorului, a fost condamnat la închisoare, de unde a ieşit cu sănătatea puternic zdruncinată.

În anul 1848, Nicolae Bălcescu a fost în fruntea luptei poporului pentru libertate şi pentru dreptate.

Ultimii ani de viaţă i-a petrecut departe de ţara pe care a iubit-o cu înfocare. Bolnav, a venit cu vaporul până la Galaţi, dar nu i s-a îngăduit să vadă pământul patriei şi poporul al cărui mare fiu era. Doborât de durere şi ros de boală a murit la 33 de ani în Italia.

Nicolae Bălcescu este una dintre cele mai luminoase figuri din istoria poporului român. Gânditor, istoric, revoluţionar, el a lăsat moştenire o operă de mare însemnătate pentru cultura românească.

Ursul păcălit de vulpe

Ion Creangă

Era odată o vulpe vicleană, ca toate vulpile. Ea umblase o noapte întreagă după hrană şi nu găsise nicăiri. Făcându-se ziua albă, vulpea iese la marginea drumului şi se culcă sub o tufă, gândindu-se ce să mai facă, ca să poată găsi ceva de mâncare.

Şezând vulpea cu botul întins pe labele de dinainte, îi vine miros de peşte. Atunci ea rădică puţin capul şi uitându-se la vale, în lungul drumului, zăreşte venind un car tras de doi boi.

— Bună masa, cumătră! Ti!!! Da' ce mai de peşte ai! Dă-mi şi mie că ta… re! mi-i poftă!

— La mai pune-ţi pofta-n cui, cumătre, că doar nu pentru gustul altuia m-am muncit eu. Dacă ţi-i aşa de poftă, du-te şi-ţi moaie coada-n baltă ca mine, şi-i avea peşte să mănânci.

— Învaţă-mă, te rog, cumătră, că eu nu ştiu cum se prinde peştele. Atunci vulpea rânji dinţii şi zise:

— Alei, cumătre! Da' nu ştii că nevoia te duce pe unde nu ţi-i voia şi te-nvaţă ce nici nu gândeşti? Ascultă, cumătre: vrei să mănânci peşte? Du-te desară la băltoaga cea din marginea pădurii, vâră-ţi coada-n apă şi stăi pe loc, fără să te mişti, pană despre ziuă.

Tara. Poporul

Alexandru Vlahuţă în/unărea, Marea, Carpaţii şi Prutul – iată cele patru hotare, care-ngrădesc pământul Ţării Româneşti…

Aduşi în Dacia de împăratul Traian, rămaşi aici, în urma celei

mai vajnice lupte ce-au văzut timpurile vechi, am păstrat în sângele nostru vitejia acelor două popoare mari din care ne tragem, şi nu o dată, în zbuciumul atâtor veacuri, ne-am arătat urmaşii vrednici şi ai legionarilor biruitori, care-au vânzolit lumea ş-au abătut codrii ca să răzbată în cetatea lui Decebal, şi ai uriaşilor învinşi, care nemaiputându-se apăra, şi-au dat o moarte aşa de măreaţă şi de tragică în flăcările Sarmizegetusei. De atunci au trecut aproape două mii de ani. Multe războaie am avut şi multe nenorociri ne-au călcat în vremea asta. Vijelii cumplite au trecut peste noi, la toate am ţinut piept, şi nu ne-am dat, ş-aici am stat. – Ca trestia ne-am îndoit sub vânt – dar nu ne-am rupt.

Ursul

Mihail Sadoveanu etrică, păstorul, a nimerit în casă cu părul vâlvoi şi cu ochii rătăciţi.

— A dat ursul la junicile noastre! a strigat el.

— Cum? Ce spui? l-am întrebat cu uimire.

— A dat ursul! A ieşit din râpă şi a sărit peste Joiana.

— Cum se poate una ca asta? A omorât-o?

— N-a omorât-o, că nu l-am lăsat eu. Când am văzut că a apucat-o, m-am dus asupra lui cu bâta. Şi atunci ursul a vrut să mă mănânce pe mine!

— Vai! Iisuse Hristoase!

— Când am îndreptat spre el bâta şi-am zbierat să lase pe Joiana, pentru că-i a noastră, el a stat şi a întors capul către mine.

Extraterestra

Marcela Peneş oapte. Luna nu s-a arătat pe cerul posomorât.

— Bogdane, vino repede la balcon!

— Ce vrei? Ce mai inventezi?

— De data asta e ceva adevărat. Priveşte deasupra blocului vecin! zise Ionuţ cu un ton categoric.

— Privesc.

— Nu vezi nimic?

— Ba parcă văd ceva, dar nu ştiu ce.

— Cum nu ştii ce? E un OZN. Asta e! spuse răspicat Ionuţ.

— S-ar putea să ai dreptate, lată şi un reflector… şi nişte aripi care flutură. Tu ce mai vezi, Ionuţ?

— Aoleu! strigă speriaţi băieţii, se mişcă!

— Ce să fie, Bogdane?

— Nu pricep.

— Cum nu? Este un extraterestru. Detectează zona. lată-i antenele. Nu le vezi?

— Nu văd, dar în schimb parcă aud ţăcănitul emiţătorului. Ce transmite?

— Îi chemă şi pe ceilalţi. Ştii ce? Hai să le dejucăm planurile!

— Cum?

— Vezi lădiţa cu cartofi? îi vom folosi ca pe nişte proiectile. Nu mai sta! începem!

Băieţii încep bombardarea obiectivului.

— Ce v-a apucat, nesocotiţilor? se aude stridentă şi ameninţătoare vocea lelei Safta, spălătoreasă. Nu poate omul să strângă rufele şi pe deasupra mi-am pierdut şi lanterna. Ei las că vă învăţ eu minte!

Şi, în câteva minute, părinţii celor doi vigilenţi observatori au recepţionat mesajul transmis de OZN, iar „eroii" noştri au primit dreaptă „recompensă" în activitatea de cercetare.

— Şi totuşi cred că a fost un OZN, adaugă supărat Ionuţ.

— Şi lelea Safta este extraterestra?

— De ce nu? Totul este posibil…

Tudor Vladimirescu

Tudor Vladimirescu a devenit erou popular al istoriei românilor, fiind conducătorul unei mari mişcări populare, din anul 1821. Făcea parte dintr-o familie de ţărani liberi, din comuna Vladimiri, judeţul Gorj, cu numeroase rude din neamul pandurilor mehedinţeni, luptători neobosiţi pentru dreptate şi libertate.

Tudor era de statură mai mult decât mijlocie, avea faţa palidă, mustaţa galbenă, părul castaniu, obrazul rotund şi o mică bărbie.

Era dârz, hotărât, ambiţios, foarte viteaz, îndrăzneţ, puţin la vorbă şi voinic la inimă şi la suflet, cu minte multă şi sănătoasă.

În martie 1821, Tudor din Vladimiri a înălţat steagul luptei în Câmpia Padeşului. Ţăranii l-au urmat înarmaţi cu furci, coase şi topoare. Ei doreau să pună capăt umilinţei, chinurilor, nelegiuirilor şi nedreptăţilor îndurate din partea conducătorilor ţării şi a turcilor.

Stabilindu-şi tabăra lângă Cotroceni, neînfricatul luptător a devenit, timp de două luni, adevăratul conducător al ţării.

Prin trădare şi vicleşug, Tudor Vladimirescu a fost prins şi omorât, dar flacăra dreptăţii s-a păstrat în sufletele celor ce l-au iubit şi urmat.

Poporul cinsteşte memoria acestui mare patriot şi talentat conducător. Jertfa lui a rămas vie în amintirea celor care l-au numit Domnul Tudor – iubitorul de dreptate şi de libertate.

Cuprins

1. *Cartea din vitrina librăriei*, Marcela Peneş…3
2. *Scrisoarea III*, Mihai Eminescu…5
3. *Revedere*, Mihai Eminescu…10
4. *Fata babei şi fata moşneagului*, Ion Creangă…12
5. *Cincipâni*, Ion Creangă…19
6. *Amintiri din copilărie*, Ion Creangă…24
7. *Altarul Monastirei Putna*, Vasile Alecsandri…28
8. *Pasteluri*, Vasile Alecsandri:
Sfârşit de toamnă…30
Iarna…31
Miezul iernii…32
Dimineaţa…33
9. Muma lui Ştefan cel Mare, Dimitrie Bolintineanu…34
10. *Daniil Sihastru*, Dimitrie Bolintineanu…36
11. *Când a fost să moară Ştefan*, Şt. O. Iosif…37
12. *Făt-Frumos cu Moţ în frunte*, Ion Luca Caragiale…39
13. *În Ajunul Crăciunului*, Alexandru Vlahuţă…47
14. *Curtea de Argeş*, Alexandru Vlahuţă…49
15. *Mureşul şi Oltul*, George Coşbuc…51
16. *Linguşirea şi minciuna*, George Coşbuc…53
17. *Cinstea*, George Coşbuc…55
18. Texte pentru exerciţiile de citire la prima vedere…57